יואל גבע
לא מתפשרים.

שאלון 35571 מועד
קיץ ב׳ תשפ״א

מורים יקרים,
החל משנת 2022, נוספו סמלי שאלון המציינים את השאלונים לפי התוכנית החדשה במתמטיקה.
להלן השינויים:
שאלון 182 (801) שונה ל- 172
שאלון 381 (802) שונה ל- 371
שאלון 382 (803) שונה ל- 372
שאלון 481 (804) שונה ל- 471
שאלון 482 (805) שונה ל- 472
שאלון 581 (806) שונה ל- 571
שאלון 582 (807) שונה ל- 572

בהתאם לכך, מצורף פתרון בחינת בגרות לשאלון 35571 מועד קיץ ב׳ תשפ״א.

תודה מיוחדת למר עפר ילין על כתיבת הפתרונות ועריכת קובץ זה.

הקדמה

נשים לב, שמכיוון ש- $f(x)$ **היא פונקציה אי-זוגית, הרי שהיא סימטרית לראשית הצירים,**

ולכן שני השטחים שבין הפונקציה לציר ה-x **שווים בגודלם,**

אולם כיוון שאחד מעל הציר, והשני מתחתיו, הרי שאחד "חיובי" ואחד "שלילי" וסכומם 0 **.**

ובצורה דומה, כל אינטגרל מסוים, בגבולות מנוגדים, יהייה שווה ל- 0 **.**

(1) נבדוק את הטענה $\int_{0}^{2} f(x)\,dx = 0.5\int_{-2}^{2} f(x)\,dx$ **.**

אגף שמאל - $\int_{0}^{2} f(x)\,dx < 0$ **, כי השטח המתאים מתחת לציר ה-** x **והוא "שלילי".**

אגף ימין - $0.5\int_{-2}^{2} f(x)\,dx = 0$ **, עקב אי-זוגיות הפונקציה, והערכים המנוגדים על הצירים.**

תשובה: הטענה אינה נכונה, למעשה $\int_{0}^{2} f(x)\,dx < 0.5\int_{-2}^{2} f(x)\,dx$ **.**

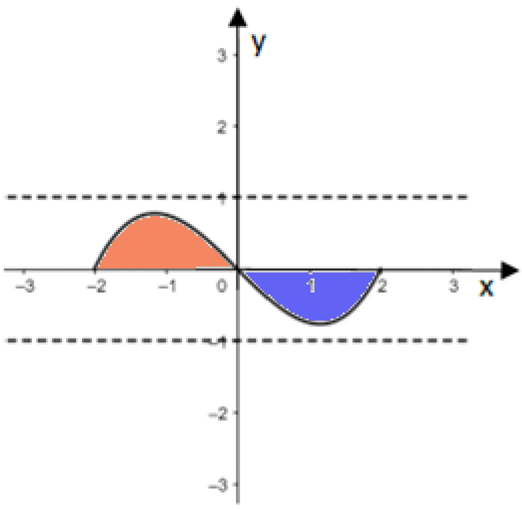

(2) נבדוק את הטענה $\int_{-2}^{0} f(x)\,dx > \int_{0}^{2} [f(x)]^2\,dx$.

אגף שמאל - $\int_{-2}^{0} f(x)\,dx > 0$ **, כי השטח המתאים מעל לציר ה-** x **והוא "חיובי".**

אגף ימין - $\int_{0}^{2} [f(x)]^2\,dx > 0$ **, כי לאחר ההעלה בחזקה זוגית, השטח מעל ציר ה- והוא "חיובי".**

הפונקציה $g(x) = (f(x))^2$ **, בתחום** $0 < x < 2$ **חיובית אף היא,**

כאשר, בתחום זה מתקיים, $g(x) < f(-x)$ **עקב העלאה בריבוע של מספרים שבין** 0 **ל-** 1**,**

לפי הכלל שבו ככל שמעלים מספר שכזה בחזקה טבעית גבוהה יותר, אז התוצאה קטנה יותר .

לכן: $\int_{-2}^{0} f(x)\,dx > \int_{0}^{2} [f(x)]^2\,dx$ **, והטענה נכונה.**

<u>**הסבר משלים – מעבר לנדרש בבגרות**</u>

מובן שעקב אי-הזוגיות של הפונקציה, מתקיים $\int_{-2}^{0} f(x)\,dx = \int_{0}^{2} (-f(x))\,dx$,

וניתן לראות את הטרנספורמציה של $(f(x))^2$ **כשני שלבים:**

סיבוב סביב ציר ה- x **, ולאחר מכן העלאה בחזקה** 2 .

תשובה: הטענה נכונה, $\int_{-2}^{0} f(x)\,dx > \int_{0}^{2} [f(x)]^2\,dx$

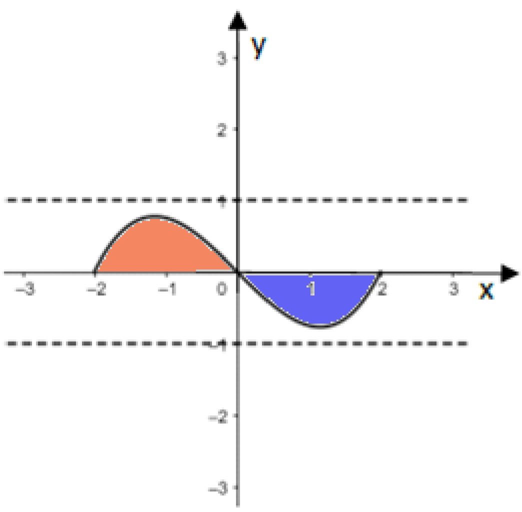

1ב

(1) תזכורת: יש שלוש אפשרויות להוכחת אי-תלות בין שני מאורעות.

$$P(A/B)=P(A/\bar{B})$$

$$P(A/B)=P(A)$$

$$P(A\cap B)=P(A)\cdot P(B)$$

ניתן לראות, בעזרת המשוואה השלישית, שיש כאן תלות,

כי $P(A\cap B)=2a^2\neq P(A)\cdot P(B)=2a^2-\frac{1}{8}$

תשובה: המאורעות A **ו-** B **תלויים זה בזה.**

(2) נתון: $P(A\cap B)=5P(\bar{A}\cap\bar{B})$ **.**

$$P(\bar{A})=1-a$$

$$P(\bar{A}\cap B)=2a-(2a^2-\frac{1}{8})=2a-2a^2+0.125$$

$$P(\bar{A}\cap\bar{B})=1-a-(2a-2a^2+0.125)=2a^2-3a+0.875$$

	A	$\bar{A}$	
B	$2a^2-\frac{1}{8}$	$2a-2a^2+0.125$	$2a$
$\bar{B}$		$2a^2-3a+0.875$	
	a	$1-a$	1

נציב במשוואה: $P(A\cap B)=5P(\bar{A}\cap\bar{B})$

$$2a^2-\frac{1}{8}=5\cdot(2a^2-3a+0.875)$$

$$2a^2-0.125=10a^2-15a+4.375$$

$$0=8a^2-15a+4.5$$

$$-8a=-10$$

$$a=\cancel{1.5}\quad\leftarrow 0<a<1$$

$$\boxed{a=0.375}$$

תשובה: $a=0.375$ **.**

א. נתונה הפונקציה $f(x)=\frac{ax^2+10x-12}{2x^2-10x+12}$ **(** $a>0$ **הוא פרמטר) .**

נמצא את תחום ההגדרה:

$2x^2-10x+12\neq 0$

$\boxed{x\neq 2\,,\,x\neq 3}$

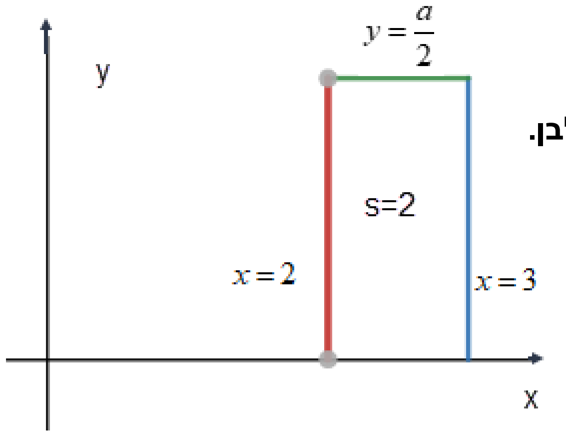

נתון שהאסימפטוטות המאונכות לצירים, וציר ה- x **יוצרות מלבן.**

כיוון שיש רק אסימפטוטה אופקית אחת, $y=\frac{a}{2}$,

הרי שיש שתי אסימפטוטות אנכיות, והן $x=2$ **ו-** $x=3$.

שטח המלבן, הנוצר, הוא $(\frac{a}{2}-0)\cdot(3-2)=\frac{a}{2}$.

נתון ששטח המלבן הוא 2 **, ולכן** $\frac{a}{2}=2 \quad \rightarrow \boxed{a=4}$.

תשובה: $a=4$.

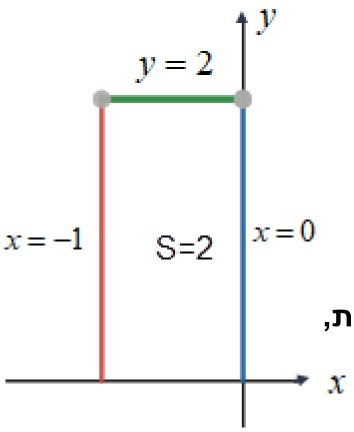

ב. נתון ש- $g(x)=f(x+3)$ **שהיא הזזה** 3 **יחידות שמאלה של** $f(x)$.

האסימפטוטות האנכיות משתנות, והן $x=-1$ **ו-** $x=0$ **(ציר ה-** y **),**

כאשר האסימפטוטה האופקית נותרת ללא שינוי, והיא $y=2$.

בכל מקרה, גם השטח הנוצר על ידי האסימפטוטות וציר ה- x **זז שמאלה** 3 **יחידות,**

כאשר גודלו אינו משתנה.

תשובה: שטח המלבן הוא 2 **יח"ר.**

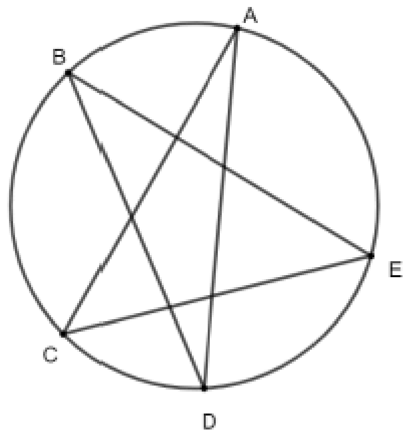

זווית היקפית במעגל שווה למחצית הקשת הנשענת עליה.

$$\sphericalangle A + \sphericalangle B + \sphericalangle C + \sphericalangle D + \sphericalangle E = \frac{CD}{2} + \frac{DE}{2} + \frac{EA}{2} + \frac{AB}{2} + \frac{BC}{2}$$

$$\sphericalangle A + \sphericalangle B + \sphericalangle C + \sphericalangle D + \sphericalangle E = \frac{CD + DE + EA + AB + BC}{2}$$

זווית עגולה שווה $360°$.

$$\sphericalangle A + \sphericalangle B + \sphericalangle C + \sphericalangle D + \sphericalangle E = \frac{360°}{2} = 180°$$

תשובה: הוכחנו ש- $\sphericalangle A + \sphericalangle B + \sphericalangle C + \sphericalangle D + \sphericalangle E = 180°$.

בגרות פא יולי 21 מועד קיץ ב שאלון 35571

א. נתונה סדרה הנדסית אין-סופית (לא נאמר שמתכנסת !!!), שאיבריה ... $a_1, a_2, a_3, ...$ והמנה שלה היא q .

נביע באמצעות a_1 ו- q את ערכי הסכומים המבוקשים, שהפרטים עליהם בטבלה שלפנינו.

	כל הסדרה	$a_2, a_4, a_6, ...a_{40}$	$a_4, a_8, a_{12}, ...a_{40}$
A_1	a_1	$a_2 = a_1 q$	$a_4 = a_1 q^3$
Q	q	$\frac{a_{n+2}}{a_n} = \frac{a_n q^2}{a_n} = q^2$	$\frac{a_{n+4}}{a_n} = \frac{a_n q^4}{a_n} = q^4$
N	∞	20	10
S_n		$A = \frac{a_1 q\left[(q^2)^{20} - 1\right]}{q^2 - 1} = \frac{a_1 q(q^{40} - 1)}{q^2 - 1}$	$B = \frac{a_1 q^3\left[(q^4)^{10} - 1\right]}{q^4 - 1} = \frac{a_1 q^3(q^{40} - 1)}{q^4 - 1}$

תשובה: $A = \frac{a_1 q(q^{40} - 1)}{q^2 - 1}$ **,** $B = \frac{a_1 q^3(q^{40} - 1)}{q^4 - 1}$ **.**

ב. נתון כי a_n היא סדרה עולה, וכי $\frac{A}{B} = \frac{10}{9}$.

נחשב את המנה, על ידי כפל בהופכי.

$$\frac{A}{B} = \frac{10}{9}$$

$$\frac{\cancel{a_1} q \cancel{(q^{40} - 1)}}{q^2 - 1} \cdot \frac{q^4 - 1}{\cancel{a_1} q^3 \cancel{(q^{40} - 1)}} = \frac{10}{9}$$

$$\frac{(q^2 + 1)\cancel{(q^2 - 1)}}{q^2 \cancel{(q^2 - 1)}} = \frac{10}{9}$$

$$9q^2 + 9 = 10q^2$$

$$9 = q^2$$

$$\boxed{q = 3} \quad o.k.$$

$$\cancel{q = -3}$$

מכאן שהמנה היא $q = 3$, ומכיוון שהסדרה a_n עולה – ולכן כל איבריה חיוביים !!!.

הפתרון השני נפסל, כי אם המנה שלילית –

מקבלים איבר חיובי ואיבר שלילי לסירוגין, והסדרה לא עולה ולא יורדת.

תשובה: $q = 3$.

ג. נתון כי b_n סדרה הנדסית אין-סופית (לא נתון שהיא מתכנסת !!!), כאשר $b_n = 3 \cdot a_{n+1}$ לכל n טבעי.

כיוון שנתון ש- b_n סדרה הנדסית, ניתן לחשב את מנתה על-ידי $\frac{b_2}{b_1}$,

אבל נחשב בדרך הרגילה לצורכי הלימוד.

$$\frac{b_{n+1}}{b_n} = \frac{3 \cdot a_{n+2}}{3 \cdot a_{n+1}}$$

$$\frac{b_{n+1}}{b_n} = q_a$$

$$\boxed{\frac{b_{n+1}}{b_n} = 3}$$

תשובה: מנת הסדרה b_n היא 3 .

ד. בונים סדרה הנדסית אין-סופית חדשה, נסמנה c_n (לא נתון שהיא מתכנסת !!!), $-\frac{1}{b_1}, \frac{1}{b_2}, -\frac{1}{b_3}, \frac{1}{b_4}, \ldots$.

כיוון שנתון ש- c_n סדרה הנדסית, ניתן לחשב את מנתה על-ידי $\frac{c_2}{c_1}$,

אבל נחשב בדרך הרגילה לצורכי הלימוד.

$$\frac{c_{n+1}}{c_n} = -\frac{\frac{1}{b_n}}{\frac{1}{b_n}}$$ **(סימן המינוס נקבע כי שני איברים עוקבים, בסדרה זו, שונים בסימנם)**

$$\frac{c_{n+1}}{c_n} = -\frac{\frac{1}{b_{n+1}}}{\frac{1}{b_n}}$$

$$\frac{c_{n+1}}{c_n} = -\frac{b_n}{b_{n+1}} = -\frac{1}{q_b}$$

$$\boxed{\frac{c_{n+1}}{c_n} = -\frac{1}{3}}$$

מכאן שזו סדרה הנדסית מתכנסת, כי $1 < q_c < 0$, כאשר איבריה חיובים ושלילים לסירוגין.

	כל הסדרה
A_1	$c_1 = -\frac{1}{b_1} = -\frac{1}{3\cdot a_2} = -\frac{1}{3\cdot a_1\cdot 3} = -\frac{1}{9a_1}$
Q	$-\frac{1}{3}$
N	∞
S	$S = \frac{c_1}{1-q_c} = \frac{-\frac{1}{9a_1}}{1-(-\frac{1}{3})} = \frac{-\frac{1}{9a_1}}{\frac{4}{3}} = -\frac{3}{4\cdot 9a_1} = -\frac{1}{12a_1}$

תשובה: הסכום של כל איברי הסדרה החדשה הוא $(-\frac{1}{12a_1})$.

ה. נתונה הסדרה, נסמנה e_n , $\frac{1}{a_1}, a_1, b_1$.

(1) אם הסדרה חשבונית, אז $2e_2 = e_1 + e_3$

$$2e_2 = e_1 + e_3$$

$$\Leftrightarrow 2a_1 = \frac{1}{a_1} + b_1$$

$$\Leftrightarrow 2a_1 = \frac{1}{a_1} + 3a_2$$

$$\Leftrightarrow 2a_1 = \frac{1}{a_1} + 9a_1$$

$$\Leftrightarrow 0 = \frac{1}{a_1} + 7a_1$$

אבל כל איברי הסדרה a_n **חיוביים,**

ולכן אגף ימין חיובי ואין פתרון.

תשובה: לא, סדרה זו אינה חשבונית.

(2) אם הסדרה הנדסית, אז $e_2{}^2 = e_1\cdot e_3$

$$e_2{}^2 = e_1\cdot e_3$$

$$\Leftrightarrow a_1{}^2 = \frac{1}{a_1}\cdot b_1$$

$$\Leftrightarrow a_1{}^2 = \frac{1}{a_1}\cdot 3a_2$$

$$\Leftrightarrow a_1{}^2 = \frac{1}{a_1}\cdot 9a_1$$

$$\Leftrightarrow a_1{}^2 = 9$$

$$\Leftrightarrow \boxed{a_1 = 3} \quad \leftarrow a_n > 0$$

$$\boxed{\begin{array}{l} e_1 = \frac{1}{3}, e_2 = 3, e_3 = 27 \\ q_e = 9 \end{array}}$$

תשובה: כן, סדרה זו הנדסית.

א. 28% **מן המשתתפים בתחרות הצליחו לעבור את שני המכשולים הראשונים.**

ההסתברות שמשתתף שעבר את שני המכשולים הראשונים יודח מן התחרות,

גדולה פי 3 **מן ההסתברות שהוא יעלה לשלב חצי הגמר, כלומר ביחס של** $3:1$,

ולכן ההסתברות שלא יעבור את המכשול השלישי בהצלחה (ויודח)היא $0.75 = \frac{3}{4}$,

וההסתברות שיעבור את המכשול השלישי בהצלחה (ויעלה) היא $0.25 = \frac{1}{4}$.

בהתאם, הסתברות שיעבור את שלושת המכשולים, בדרך לחצי הגמר, היא $0.28 \cdot 0.25 = 0.07$.

תשובה: ההסתברות שמשתתף בתחרות יעלה לשלב חצי הגמר, היא 0.07 .

ב. נתון: ההסתברות שמשתתף יצליח לעבור את המכשול הראשון <u>ולא</u> יעבור את המכשול השני היא 0.42 .

על פי א: ההסתברות שמשתתף יצליח לעבור את המכשול הראשון <u>וגם</u> את המכשול השני היא 0.28 .

לכן, ההסתברות שמשתתף <u>יעבור</u> את המכשול הראשון בהצלחה היא $0.42 + 0.28 = 0.7$,

וההסתברות ש<u>לא</u> <u>יעבור</u> את המכשול הראשון היא 0.3 .

הסבר משלים: אם משתתף עובר את המכשול הראשון,

אז או שעובר את המכשול השני או שלא עובר את המכשול השני,

לכן סכום ההסתברויות לשתי האפשרויות שווה להסתברות שיעבור את המכשול הראשון.

$P(A) = P(A \cap B) + P(A \cap \bar{B})$ **, כמו בטור בטבלה דו-ממדית.**

תשובה: ההסתברות שמשתתף בתחרות <u>לא</u> יצליח לעבור את המכשול הראשון היא 0.3 .

ג. בחרו באקראי שלושה משתתפים: עומר, גל וליאור.

<u>ידוע</u> ששלושתם הצליחו לעבור את המכשול הראשון.

(1) נחשב את ההסתברות שבדיוק שניים מהם יעלו לשלב חצי הגמר.

ההסתברות שמשתתף כלשהו יעלה לחצי הגמר, אם עבר את השלב הראשון, היא $0.1 = \frac{0.07}{0.7}$.

זו התפלגות בינומית, כאשר נתון כי $n = 3$, $p = 0.1$ **,** $k = 2$**.**

נחשב באמצעות נוסחת ברנולי:

$$P_3(2) = \binom{3}{2} \cdot 0.1^2 \cdot (1-0.1)^{3-2} = 3 \cdot 0.1^2 \cdot 0.9^1 = 0.027$$

תשובה: ההסתברות, שבדיוק שניים מהם יעלו לשלב חצי הגמר, היא 0.027 **.**

(2) נחשב את ההסתברות שבין השלושה, רק עומר וגל יעלו לשלב חצי הגמר.

בתת סעיף ג(1) מצאנו כי בדיוק $\binom{3}{2} = 3$ **אפשרויות שבדיוק שניים יעלו לחצי הגמר.**

בדיוק אחת מהאפשרויות, שוות ההסתברות, היא שיהיו אלו עומר וגל,

ולכן ההסתברות היא $0.027 : 3 = 0.009$ **.**

תשובה: ההסתברות, שמבין השלושה רק עומר וגל יעלו לשלב חצי הגמר, היא 0.009 **.**

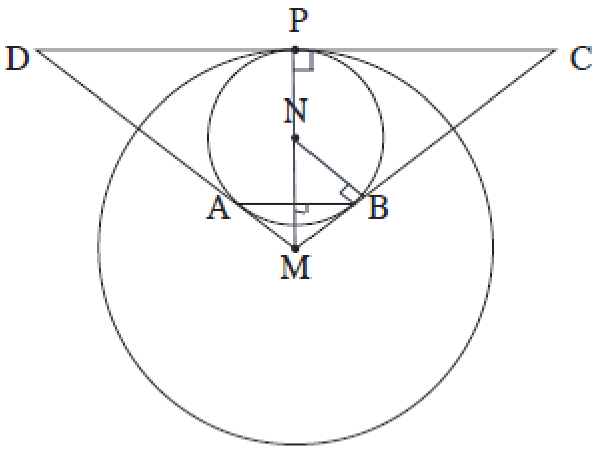

נתונים

1. **שני מעגלים משיקים זה לזה מבפנים בנקודה** P .

2. M **מרכז מעגל גדול . 3.** N **מרכז מעגל קטן.**

4. R_1 **רדיוס מעגל** M **.5** R_2 **רדיוס מעגל** N **.6** $R_2 < R_1$

7. CPD **משיק למעגל** M **בנקודה** P.

8. CPD **משיק למעגל** N **בנקודה** P.

9. MBC **משיק למעגל** N **בנקודה** B.

10. MAD **משיק למעגל** N **בנקודה** A.

עבור ד. 11. $\frac{R_1}{R_2}=\frac{7}{3}$ **.12** $MN = 8$.

צ"ל: א. $AB \perp MN$ **ב.** $AB \parallel DC$ **ג.** $MB \cdot MC = MN \cdot \frac{DC}{2}$

ד. (1) R_2 , R_1 **(2)** DC .

הסבר	מס'	טענה	נימוק
9, 10	13	$MA = MB$	אם מנקודה יוצאים שני משיקים למעגל אז הם שווים זה לזה
9, 10	14	$\sphericalangle AMN = \sphericalangle BMN$	אם מנקודה יוצאים שני משיקים למעגל אז הישר ממנה למרכז המעגל חוצה הזווית שבין המשיקים
13, 14	15	$AB \perp MN$	חוצה זווית הראש במש"ש ΔAMB מתלכד עם הגובה לבסיס
מ.ש.ל. א			
1-4, 7-8	16	MNP קו ישר	נקודת ההשקה של שני מעגלים המשיקים זה לזה, נמצאת על קטע המרכזים או על המשכו
7, 16	17	$MNP \perp DC, \sphericalangle CPM = 90°$	הרדיוס מאונך למשיק בנקודת ההשקה
15, 17	18	$AB \parallel DC$	2 ישרים שמאונכים לישר שלישי, מקבילים זה לזה
מ.ש.ל. ב			
3, 9	19	$\sphericalangle MBN = 90°$	הרדיוס מאונך למשיק בנקודת ההשקה
17, 19	20	$\sphericalangle CPM = \sphericalangle MBN$ (ז)	
	21	$\sphericalangle CMP = \sphericalangle BMN$ (ז)	זווית משותפת לשני המשולשים
20, 21	22	$\Delta PMC \sim \Delta BMN$	משפט דמיון זווית זווית

הסבר	מס'	טענה	נימוק
22	23	$\frac{PM}{BM}=\frac{PC}{BN}=\frac{MC}{MN}$	יחסי צלעות מתאימות במשולשים דומים
23	24	$BN\cdot MC=MN\cdot PC$	
14, 17	25	$MC=MD$	אם חוצה זווית מתלכד עם הגובה אז המשולש ש"ש
17, 25	26	$PC=PD=\frac{DC}{2}$	במש"ש הגובה לבסיס מתלכד עם התיכון לבסיס
24, 26	27	$MB\cdot MC=MN\cdot\frac{DC}{2}$	
מ.ש.ל. ג			
4-6, 8, 16	28	$R_1-R_2=8$	
11, 28	29	$3(8+R_2)=7R_2$	
28, 29	30	$R_2=6 \quad ,R_1=14$	
מ.ש.ל. ד(1)			
3, 5, 9, 30	31	$NB=6$	
12, 18, 19	32	$MB=2\sqrt{7}$	משפט פיתגורס ב- ΔMBN
23, 31, 32	33	$\frac{PM}{BM}=\frac{PC}{BN} \quad \rightarrow \frac{14}{2\sqrt{7}}=\frac{PC}{6}$ $PC=6\sqrt{7}$	
26, 33	34	$DC=12\sqrt{7}$	
מ.ש.ל. ד(2)			

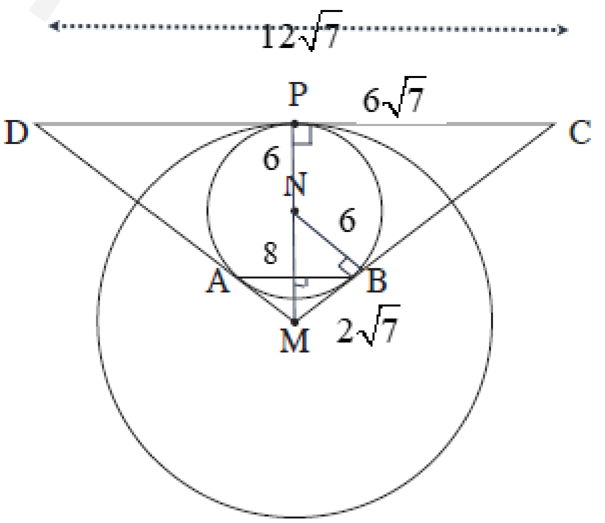

א. $ABCD$ **הוא מלבן, ולכן** $\sphericalangle A = \sphericalangle B = \sphericalangle C = \sphericalangle D = 90^\circ$.

$AE = AK$ **(אם מנקודה יוצאים שני משיקים למעגל אז הם שווים זה לזה)**

$\sphericalangle AEK = \sphericalangle AEK = 45^\circ$ (**סכום זוויות ב-** ΔAEK **שווה ל-** 180°)

$\sphericalangle KCE = 45^\circ$ **(זווית בין משיק למיתר)**

תשובה: הוכחנו כי $\sphericalangle KCE = 45^\circ$.

ב. (1) $\sphericalangle KCD = \alpha$ $(0^\circ < \alpha < 45^\circ)$, R **רדיוס המעגל.**

$\sphericalangle CKD = 90^\circ - \alpha$ **(סכום זוויות ב-** ΔCKD **שווה ל-** 180°)

$\sphericalangle EKC = 45^\circ + \alpha$ (**זווית שטוחה שווה ל-** 180°)

$\sphericalangle KEC = \sphericalangle CKD = 90^\circ - \alpha$ **(זווית בין משיק למיתר)**

תשובה: $\sphericalangle KCE = 45^\circ$, $\sphericalangle EKC = 45^\circ + \alpha$, $\sphericalangle KEC = 90^\circ - \alpha$.

(2) $\underline{\Delta KEC}$ **לפי משפט הסינוסים**

$$\frac{KE}{\sin 45^\circ} = 2R \qquad \frac{EC}{\sin(45^\circ+\alpha)} = 2R \qquad \frac{KC}{\sin(90^\circ-\alpha)} = 2R$$

$$\boxed{KE = R\sqrt{2}} \qquad \boxed{EC = 2R\sin(45^\circ+\alpha)} \qquad \boxed{KC = 2R\cos\alpha}$$

תשובה: $KE = R\sqrt{2}$, $EC = 2R\sin(45^\circ+\alpha)$, $KC = 2R\cos\alpha$.

ג. נביע באמצעות α **את היחס** $\frac{EB}{AE}$.

$AE = AK = R$ **(לפי משפט פיתגורס ב-** ΔAKE**)**

$\sphericalangle BEC = \sphericalangle EKC = 45^\circ + \alpha$ **(זווית בין משיק למיתר)**

$\underline{\Delta BEC}$

$$\cos(45^\circ+\alpha) = \frac{EB}{EC}$$

$$2R\sin(45^\circ+\alpha)\cos(45^\circ+\alpha) = EB$$

$$EB = R\sin(90^\circ+2\alpha) \quad \leftarrow \sin 2x = 2\sin x\cos x$$

$$\boxed{EB = R\cos 2\alpha} \quad \leftarrow \sin(90^\circ+x) = \cos x$$

$$\frac{EB}{AE} = \frac{R\cos 2\alpha}{R}$$

$$\boxed{\frac{EB}{AE} = \cos 2\alpha}$$

תשובה: $\frac{EB}{AE} = \cos 2\alpha$.

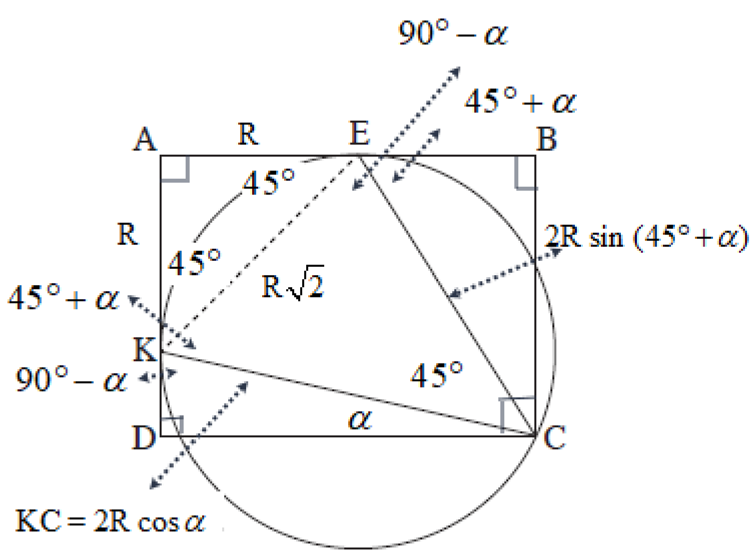

ד. $\frac{EB}{AE}=\frac{\sqrt{2}}{2}$.

$\cos 2\alpha=\frac{\sqrt{2}}{2}$

$2\alpha=\pm 45°+360°k$

$\alpha=\pm 22.5°+180°k$

$\boxed{\alpha=22.5°} \quad \leftarrow 0°<\alpha<45°$

תשובה: $\alpha=22.5°$.

א. נתונה הפונקציה $f(x)=\frac{x^2}{\sqrt{x^2-a^2}}$ **(** $a>0$ **פרמטר).**

נמצא את תחום ההגדרה, כאשר הביטוי בתוך השורש הוא אי-שלילי והמכנה שונה מ- 0.

$x^2-a^2>0$ **, נקבל פרבולה בעלת מינימום שמתאפסת עבור** $x=\pm a$.

תשובה: תחום ההגדרה: $x>a$ **או** $x<-a$.

ב. נוכיח שהפונקציה היא זוגית.

$$f(-x)=\frac{(-x)^2}{\sqrt{(-x)^2-a^2}}$$

$$f(-x)=\frac{x^2}{\sqrt{x^2-a^2}}$$

$$\boxed{f(-x)=f(x)}$$

לכן הפונקציה $f(x)$ **היא זוגית, והגרף שלה סימטרי לציר ה-** y.

תשובה: הוכחנו כי הפונקציה $f(x)$ **היא זוגית.**

ג. (1) אין נקודות חיתוך עם ציר y **, כי** $x=0$ **לא בתחום ההגדרה,**

ולא עם ציר x **כי המונה מתאפס רק עבור** $x=0$ **שמחוץ לתחום ההגדרה.**

תשובה: לגרף הפונקציה $f(x)$ **אין נקודות חיתוך עם הצירים.**

(2) לא קיימות אסימפטוטות המאונכות לציר ה- y **.**

אין חובה לנמק בבגרות, ולכן לא מפורטים כאן נימוקים.

תשובה: האסימפטוטות המאונכות לציר ה- x **הן:** $x=a$, $x=-a$.

(3) נמצא את שיעורי נקודות הקיצון של הפונקציה $f(x)$ **ונקבע את סוגן.**

$$f'(x)=\frac{2x\sqrt{x^2-a^2}-\frac{\cancel{2}x\cdot x^2}{\cancel{2}\sqrt{x^2-a^2}}}{(\sqrt{x^2-a^2})^2}$$

$$f'(x)=\frac{\frac{2x(x^2-a^2)-x^3}{\sqrt{x^2-a^2}}}{x^2-a^2}$$

$$\frac{x(2x^2-2a^2-x^2)}{(x^2-a^2)\sqrt{x^2-a^2}}$$

$$\boxed{f'(x)=\frac{x(x^2-2a^2)}{(x^2-a^2)\sqrt{x^2-a^2}}}$$

$$x(x^2-2a^2)=0$$
$$\cancel{x=0}$$
$$x^2-2a^2=0$$
$$x^2=2a^2$$
$$x=\pm a\sqrt{2}$$
$$f(\pm a\sqrt{2})=\frac{2a^2}{\sqrt{2a^2-a^2}}=\frac{2a^2}{a}\quad\leftarrow a>0$$
$$(a\sqrt{2},2a)\quad(-a\sqrt{2},2a)$$

סוג הקיצון נקבע לפי האסימפטוטות האנכיות, והיעדרן של האסימפטוטות האופקיות.

כלומר, כאשר $x\to\pm a$ **וגם כאשר** $x\to\pm\infty$ **אז** $f(x)\to+\infty$ **, ומכאן תחומי עלייה וירידה וסוג הקיצון.**

תשובה: $(a\sqrt{2},2a)$ **מינימום,** $(-a\sqrt{2},2a)$ **מינימום.**

(4) הסקיצה המתאימה עבור $a>0$ **:**

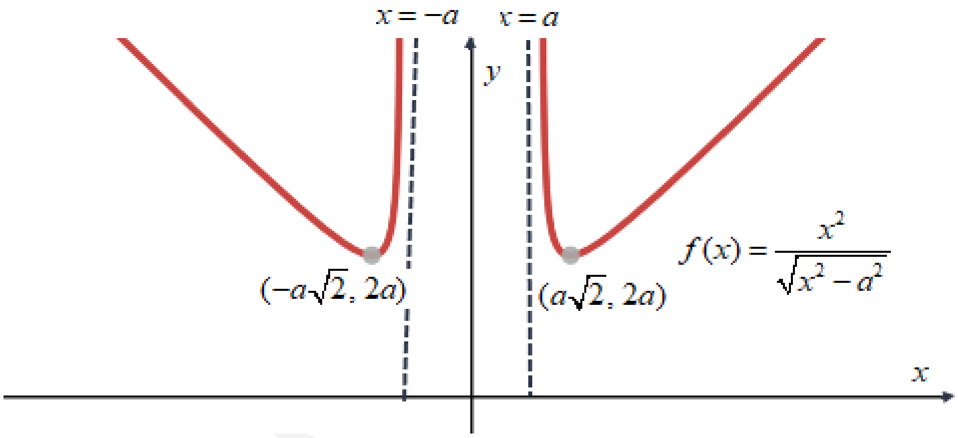

ד. נתונה הפונקציה $h(x)=[f(x)]^2$ **, המוגדרת בתחום של** $f(x)$ **, כלומר עבור** $x>a$ **או** $x<-a$ **.**

- **כיוון ש-** $f(x)>0$ **אז שתי הפונקציות חיוביות בתחום ההגדרה.**
- $h'(x)=2f(x)\cdot f'(x)$ **. כיוון ש-** $f(x)$ **חיובית, הרי שסימני הנגזרת זהים,**

  ו- $h'(x)=0$ **גם עבור** $x=\pm a\sqrt{2}$ **, ונקבל שתי נקודות מינימום.**
- **שיעורי ה-** y **כמובן עולים בריבוע, ונקבל** $(a\sqrt{2},4a^2)$ **מינימום,** $(-a\sqrt{2},4a^2)$ **מינימום.**

תשובה: שיעורי נקודות הקיצון של הפונקציה $[f(x)]^2$ **הם** $(a\sqrt{2},4a^2)$ **מינימום,** $(-a\sqrt{2},4a^2)$ **מינימום.**

ה. נתונה הפונקציה $g(x)=\frac{1}{[f(x)]^2}=\frac{1}{h(x)}$, המוגדרת גם בתחום של $f(x)$, כלומר עבור $x>a$ או $x<-a$.

(ההסבר כאן מפורט מעבר לנדרש בבגרות, וניתן למטרת הקניית ידע)

- כיוון ש- $h(x)>0$ אז שתי הפונקציות חיוביות בתחום ההגדרה.
- עבור $x\to\pm\infty$ נקבל ש- $f(x)\to+\infty$,

ולכן גם $[f(x)]^2\to+\infty$, ו- $g(x)\to 0$ ו- $y=0$ אסימפטוטה אופקית.

- עבור $x\to\pm a$ נקבל ש- $f(x)\to+\infty$,

ולכן גם $[f(x)]^2\to+\infty$, ו- $g(x)\to 0$ ונקבל שתי נקודות חור $(a,0)$ ו- $(-a,0)$.

- $g'(x)=\frac{-h'(x)}{[h(x)]^2}$, וסימני הנגזרת מתחלפים ועמם תחומי עלייה וירידה וסוג הקיצון משתנה.

ו- $g'(x)=0$ גם עבור $x=\pm a\sqrt{2}$, ונקבל שתי נקודות מקסימום.

- שיעורי ה- y כמובן הופכיים, ונקבל $(a\sqrt{2},\frac{1}{4a^2})$ מקסימום, $(-a\sqrt{2},\frac{1}{4a^2})$ מקסימום.

$g(x)=\frac{1}{[f(x)]^2}$

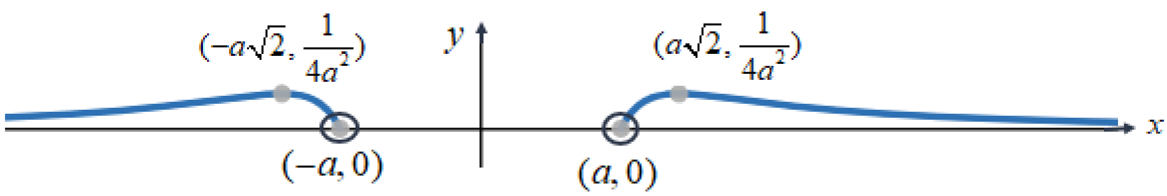

תשובה: הסקיצה מעל.

ו. נציב $a=2$, ובהתאם $f(x)=\frac{x^2}{\sqrt{x^2-4}}$, $h(x)=\frac{x^4}{x^2-4}$.

$g(x)=\frac{x^2-4}{x^4}$, מוגדרת בתחום $x>2$ או $x<-2$, וחיובית בתחום זה (ניתן לראות גם בסקיצה בסעיף ה).

$$S=\int_3^4\left(\frac{x^2-4}{x^4}-0\right)dx=\int_3^4(x^{-2}-4x^{-4})\,dx=$$

$$S=\frac{x^{-1}}{-1}-\frac{4x^{-3}}{-3}\Big]_3^4=-\frac{1}{x}+\frac{4}{3x^3}\Big]_3^4$$

$$\left.\begin{array}{ll} x=4: & -\frac{11}{48} \\ x=3: & -\frac{23}{81}\end{array}\right\} S=-\frac{11}{48}-(-\frac{23}{81}) \to \boxed{S=\frac{71}{1296}}$$

תשובה: גודל השטח המוגבל הוא $\frac{71}{1296}$ יח"ר.

א. נתונה הפונקציה: $\boxed{f(x)=\dfrac{\cos^2 x}{\sin x}+3}$ **. נחקור אותה בתחום** $0\le x\le 2\pi$.

(1) בתחום ההגדרה המכנה צ"ל שונה מאפס.

$$\sin x\ne 0 \quad x\ne \pi k \quad x\ne 0,\pi,2\pi$$

תשובה: תחום ההגדרה של הפונקציה $f(x)$ **הוא** $x\ne\pi$, $0<x<2\pi$.

(2) $x=0,\pi,2\pi$ **מאפס מכנה ולא מונה.**

תשובה: האסימפטוטות המאונכות לציר ה- x **הן -** $x=2\pi$, $x=\pi$ **ו-** $x=0$.

(3) נמצא את תחומי העלייה והירידה של הפונקציה $f(x)$.

$$f'(x)=\frac{-2\cos x\sin x\cdot\sin x-\cos^2 x\cdot\cos x}{\sin^2 x}$$

$$f'(x)=\frac{-\cos x(2\sin^2 x+\cos^2 x)}{\sin^2 x}$$

$$\boxed{f'(x)=\frac{-\cos x(1+\sin^2 x)}{\sin^2 x}} \leftarrow \sin^2\alpha+\cos^2\alpha=1$$

$$0=\cos x$$

$$x=\frac{\pi}{2}+\pi k$$

$$\boxed{(\frac{\pi}{2},3)},\boxed{(\frac{3\pi}{2},3)}$$

x	2π		$\frac{3\pi}{2}$		π		$\frac{\pi}{2}$		0
$f(x)$			3				3		
$f'(x)$		-		+		+		-	
מסקנה		↘	**Max**	↗		↗	**Min**	↘	

תשובה: עלייה – $\pi<x<\frac{3\pi}{2}$ **או** $\frac{\pi}{2}<x<\pi$ **, ירידה –** $\frac{3\pi}{2}<x<2\pi$ **או** $0<x<\frac{\pi}{2}$.

(4) נרשום, על פי תת סעיף (3) את שיעורי נקודות הקיצון של הפונקציה $f(x)$.

תשובה: $(\frac{3\pi}{2},3)$ **מקסימום,** $(\frac{\pi}{2},3)$ **מינימום** .

ב. נסרטט סקיצה של גרף הפונקציה $f(x)$.

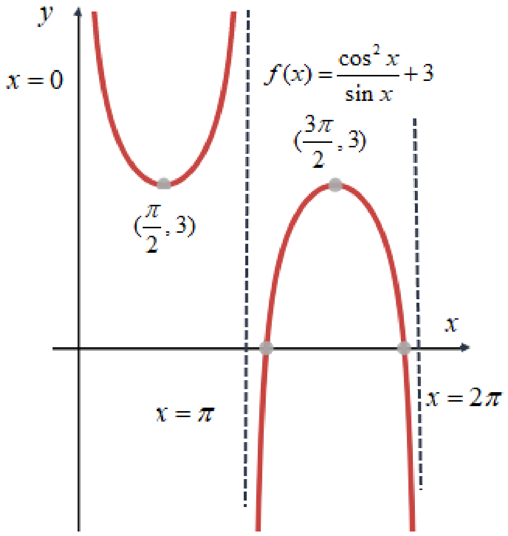

תשובה: הגרף מעל.

ד. נתונות שתי פונקציות $k(x)=f(x)-3$, $g(x)=\sqrt{f(x)-3}$.

עבור $k(x)=f(x)-3$:

- **תחום ההגדרה של** $k(x)$ **זהה לתחום ההגדרה של** $f(x)$.
- **בהתאם, האסימפטוטות האנכיות ללא שינוי:** $x=\pi, x=2\pi$ **ו-** $x=0$.
- **זו הזזה** 3 **יחידות כלפי מטה, ללא שינוי בתחומי העלייה והירידה,**
  כפי שניתן לראות גם מהנגזרת $k'(x)=f'(x)$,
  כאשר סימני הנגזרת זהים, וגם ערכי ה- x **עבורם הנגזרת מתאפסת.**
- **נקודות קיצון:** $(\frac{3\pi}{2},0)$ **מקסימום,** $(\frac{\pi}{2},0)$ **מינימום** .
- **הגרף המתאים הוא גרף ג, ראה משמאל.**

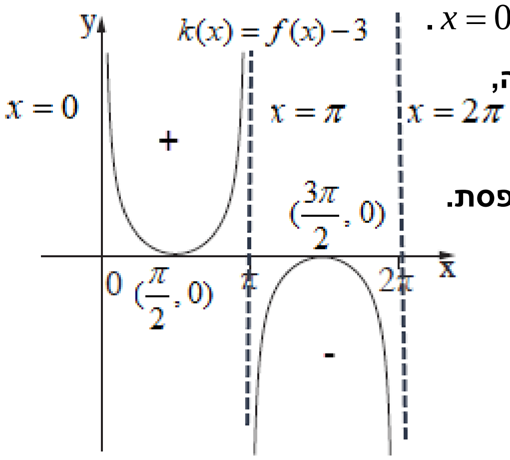

גרף ג

עבור $g(x)=\sqrt{f(x)-3}=\sqrt{k(x)}$:

- **תחום ההגדרה של** $g(x)$ **הוא תחום אי-השליליות של** $k(x)$:

  $x=\frac{3\pi}{2}$, $0<x<\pi$ **, כאשר** $(\frac{3\pi}{2},0)$ **נקודה יחידה בתחום** $\pi<x<2\pi$.
- **נשארות שתי אסימפטוטות אנכיות:** $x=\pi$ **ו-** $x=0$.
- $g'(x)=\frac{k'(x)}{2\sqrt{k(x)}}$ **, ולכן עבור** $x=\frac{\pi}{2}$ **הנגזרת אינה מוגדרת ונקבל "שפיץ",**
  ומעבר לכך תחומי עלייה וירידה זהים, בתחום $0<x<\pi$.
- **נקודת קיצון:** $(\frac{\pi}{2},0)$ **מינימום** .
- **הגרף המתאים הוא גרף א, ראה משמאל.**

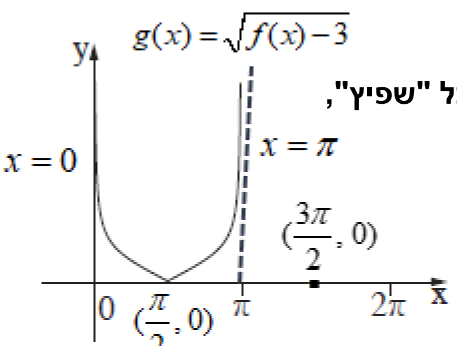

גרף א

תשובה: גרף ג מתאר את הפונקציה $k(x)$ **, גרף א מתאר את הפונקציה** $g(x)$.

א. נתון סרטוט הפונקציה $f(x)=\sqrt{ax^4+bx^3}$ **, המוגדרת בתחום** $0\le x\le 4$.

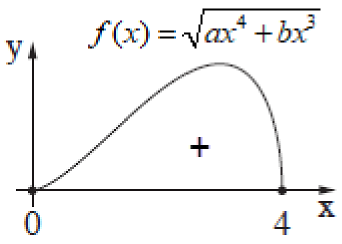

(1) $x=0$ **ו-** $x=4$ **מאפסים את הביטוי שבתוך השורש.**

$$0=a\cdot 4^4+b\cdot 4^3 \quad /:4^3$$
$$0=4a+b$$
$$\boxed{b=-4a}$$

תשובה: הוכחנו כי $b=-4a$.

(2) נציב $b=-4a$ **ונקבל שהפונקציה היא** $f(x)=\sqrt{ax^4-4ax^3}$.

נבדוק איזו מהטענות נכונה.

עבור $0<x<4$ **מתקיים** $ax^4-4ax^3>0$

$$ax^4-4ax^3>0 \quad /:x^3>0$$
$$ax-4a>0$$
$$a(x-4)>0/:(x-4)<0$$
$$\boxed{a<0} \quad \to \boxed{b=-4a>0}$$

תשובה: טענה II **נכונה,** $a<0\,,b>0$.

ב. הפונקציה שיש להביא *למקסימום* היא *שטח משולש* PMO .

הנקודה P **נמצאת על גרף הפונקציה** $\left[f(x)\right]^2=ax^4-4ax^3$ **, המוגדרת גם היא בתחום** $0\le x\le 4$,

וגם היא פונקציה אי-שלילית עם נקודות קצה $(4,0)$ **ו-** $(0,0)$.

נסמן את שיעורי הנקודה $P(t,at^4-4at^3)$.

$$S_{\Delta PMO}=\frac{OM\cdot PM}{2}$$
$$S_{\Delta PMO}=\frac{t\cdot(at^4-4at^3)}{2}$$
$$\boxed{S(t)=\frac{a}{2}\cdot(t^5-4t^4)}$$
$$\boxed{S'(t)=\frac{a}{2}\cdot(5t^4-16t^3)}$$
$$0=5t^4-16t^3 \quad /:0<t^3<64$$
$$0=5t-16$$
$$t=3.2 \quad / \quad \leftarrow o.k. \quad \leftarrow 0<t<4$$
$$\boxed{S''(t)=\frac{a}{2}\cdot(20t^3-48t^2)}$$
$$S''(3.2)=\frac{a}{2}\cdot 163.84<0 \quad \leftarrow a<0$$
$$\boxed{t=3.2,\max}$$

תשובה: $x_P=3.2$ **, עבורו שטח המשולש** PMO **הוא מקסימלי.**

ג. נביע, באמצעות a את השטח המקסימלי של המשולש PMO.

$$S(3.2)=\frac{a}{2}\cdot(3.2^5-4\cdot 3.2^4)$$

$$\boxed{S(3.2)=(-41.94a)}$$

נשים לב שהשטח חיובי, כי $a<0$.

תשובה: השטח המקסימלי של המשולש PMO הוא $(-41.94a)$.

ד. ידוע כי שיעור ה- x של הנקודה P נמצא בתחום שבו הפונקציה $\left[f(x)\right]^2=ax^4-4ax^3$ <u>אינה</u> יורדת.

עבור $0<x<3.2$ פונקציית שטח המשולש PMO בעלייה, כי $x=3.2$ מקסימום.

נמצא את התחום שבו $\left[f(x)\right]^2=ax^4-4ax^3$ <u>אינה</u> יורדת.

$$\boxed{(ax^4-4ax^3)'=4ax^3-12ax^2}$$

$$4ax^3-12ax^2\geq 0 \quad /:4ax^2<0$$

$$x-3\leq 0$$

$$\boxed{x\leq 3}$$

מכאן שבתחום $0\leq x\leq 3$ מתקיים ש- $\left[f(x)\right]^2$ אינה יורדת,

ולכן פונקציית שטח המשולש PMO שנמצאת בעלייה בתחום זה,

מקבלת מקסימום עבור $x=3$ - בנקודת הקצה בתחום זה.

תשובה: $x_{\text{P}}=3$, עבורו שטח המשולש PMO הוא מקסימלי בתחום שבו $\left[f(x)\right]^2$ אינה יורדת.